A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2020. június 11.*

„Előzetes döntéshozatal – Szellemi és ipari tulajdon – Szerzői jog és szomszédos jogok – 2001/29/EK irányelv – 2–5. cikk – Hatály – Használati tárgy – A »mű« fogalma – A művek szerzői jogi védelme – Feltételek – Valamely árunak a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges formája – Összecsukható kerékpár”

A C-833/18. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a tribunal de l’entreprise de Liège (liège-i kereskedelmi bíróság, Belgium) a Bírósághoz 2018. december 31-én érkezett, 2018. december 18-i határozatával terjesztett elő az

**SI,**

a **Brompton Bicycle Ltd**

és

a **Chedech/Get2Get**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: E. Regan tanácselnök, I. Jarukaitis, Juhász E. (előadó), M. Ilešič és C. Lycourgos bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: M. Longar tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2019. november 14-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– SI és a Brompton Bicycle Ltd képviseletében B. Van Asbroeck, G. de Villegas és A. Schockaert avocats,

– a Chedech/Get2Get képviseletében A. Marín Melgar abogado,

– a belga kormány képviseletében M. Jacobs, C. Pochet és J.-C. Halleux, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: francia.

– a lengyel kormány képviseletében B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében É. Gippini Fournier és J. Samnadda, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2020. február 6-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

## Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.; helyesbítés: HL 2008. L 314., 16. o.; HL 2014. L 10., 32. o.) értelmezésére irányul.

2 E kérelmet az SI és a Brompton Bicycle Ltd (a továbbiakban: Brompton), valamint a Chedech/Get2Get (a továbbiakban: Get2Get) között folyamatban lévő jogvitában, az utóbbival szemben szerzői jog megsértése miatt indított kereset tárgyában nyújtották be.

## Jogi háttér

### *A nemzetközi jog*

*Az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló Berni Egyezmény*

3 Az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló Berni Egyezmény (1971. július 24-i párizsi szerződés[sel felülvizsgált szöveg]) 1979. szeptember 28-i módosított változata (Magyarországon kihirdette: 1975. évi 4. tvr.; a továbbiakban: Berni Egyezmény) 2. cikke, az (1) és (7) bekezdésében kimondja:

„(1) Az »irodalmi és művészeti művek« kifejezés felöleli az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotását, tekintet nélkül a mű létrehozatalának módjára vagy alakjára, tehát lehet: […] tervrajz […]; az alkalmazott művészet terméke; […]

[…]

(7) A [Berni Egyezmény által az irodalmi és művészeti művekhez fűződő szerzői jogok védelme érdekében létrehozott] Unióhoz tartozó országok törvényhozó szervei jogosultak az alkalmazott művészet termékeire, a műszaki rajzokra és az ipari mintákra vonatkozó törvények alkalmazási területeinek szabályozására, továbbá hogy […] rendezzék e termékek, rajzok és minták védelmének előfeltételeit. Azon művek számára, amelyek a származási országban csupán mint rajzok és minták esnek védelem alá, az Unió másik országában is csak az ebben az országban a rajzok és minták számára fennálló különleges védelmet lehet igényelni; ha azonban ebben az országban ilyen különleges védelem nem létezik, ezeket a műveket mint művészeti műveket kell védeni.”

*A WIPO Szerzői Jogi Szerződése*

4 A Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) 1996. december 20-án Genfben elfogadta a WIPO Szerzői Jogi Szerződését (Magyarországon kihirdette: a 2004. évi XLIX. tv.), amelyet az Európai Közösség nevében a 2000. március 16-i 2000/278/EK tanácsi határozat (HL 2000. L 89., 6. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 33. kötet, 208. o.) hagyott jóvá, és amely az Európai Unió tekintetében 2010. március 14-én lépett hatályba (HL 2010. L 32., 1. o.).

5 A WIPO Szerzői Jogi Szerződésének „A Berni Egyezménnyel való kapcsolat” című 1. cikke a (4) bekezdésében ekként rendelkezik:

„A Szerződő Felek betartják a Berni Egyezmény 1–21. cikkeiben és Függelékében foglalt rendelkezéseket.”

6 E Szerződés 2. cikke kimondja:

„A szerzői jogi védelem a kifejezési formákra terjed ki, és nem vonatkozik az önmagukban vett ötletekre, eljárásokra, működési módszerekre, illetve a matematikai műveletekre.”

***Az uniós jog***

*A 2001/29 irányelv*

7 A 2001/29 irányelv 2–5. cikke megállapítja a szerzők kizárólagos jogát műveik többszörözését, közvetítését és terjesztését illetően.

8 Az említett irányelv „Egyéb jogszabályi rendelkezések alkalmazása” című 9. cikke előírja:

„Ez az irányelv nem érinti a különösen a szabadalmi jogokra, a védjegyekre, a formatervezési mintákra […] vonatkozó rendelkezéseket.”

*A 6/2002/EK rendelet*

9 A közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet (HL 2002. L 3., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 142. o.) „A műszaki rendeltetésük által meghatározott és az összekapcsolható formatervezési minták” című 8. cikke az (1) bekezdésében kimondja:

„Nem részesülhet [uniós] mintaoltalomban a külső jellegzetesség, amely kizárólag a termék műszaki rendeltetésének következménye.”

**Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések**

10 A Brompton nevű, angol jog hatálya alá tartozó társaság, amelynek alapítótagja SI, 1987-től kezdve értékesít a jelenlegi formájukban összecsukható kerékpárokat (a továbbiakban: Brompton kerékpárok).

11 A Brompton kerékpár, amelynek jellegzetessége, hogy három különböző helyzetbe állítható (csukott, nyitott és egy olyan köztes helyzet, amely lehetővé teszi a kerékpár egyensúlyi helyzetben talajon való megtartását), korábban szabadalmi oltalom alatt állt, amely oltalom mára már lejárt.

12 Ami a Get2Get-et illeti, ő olyan kerékpárokat (a továbbiakban: Chedech kerékpárok) értékesít, amelyeknek a kinézete nagyon hasonló a Brompton kerékpárokéhoz, és amelyek úgyszintén az előző pontban említett három helyzetbe állíthatók.

13 2017. november 21-én SI és a Brompton keresettel fordult a tribunal de l'entreprise de Liège-hez (liège-i kereskedelmi bíróság, Belgium) annak érdekében, hogy az állapítsa meg, hogy a Chedech kerékpárok sértik a Brompton szerzői jogát és SI személyhez fűződő jogait, és ennek következtében rendelje el, hogy a Get2Get hagyja abba a jogaikat sértő tevékenységek folytatását, és hívja vissza az összes értékesítési helyről a terméket.

14 Védekezésként a Get2Get előadja, hogy a Chedech kerékpár külső megjelenését az elérni kívánt műszaki megoldás határozza meg, amelynek lényege, hogy e kerékpárt három különböző helyzetbe lehessen állítani. E körülményekre tekintettel, e külső megjelenés csakis szabadalmi oltalom tárgya lehet, szerzői jogi védelemé nem.

15 Az alapeljárás felperesei erre azt válaszolják, hogy a Brompton kerékpár három különböző helyzete kivitelezhető az e kerékpárnak a megalkotója által adott formától eltérő, más formákkal is, ami azt jelenti, hogy annak formája szerzői jogi védelem tárgya lehet.

16 A tribunal de l'entreprise de Liège (liège-i kereskedelmi bíróság) megjegyzi, hogy a belga jog értelmében szerzői jogi védelemben részesülhet minden olyan alkotás, amely sajátos formában fejeződik ki és eredeti, ami azt jelenti, hogy egy olyan használati tárgy, mint egy kerékpár, szerzői jogi védelemben részesülhet. E tekintetben, bár azok a formák, amelyek a célzott műszaki hatás eléréséhez szükségesek, ki vannak zárva a szerzői jogi oltalom köréből, ettől még kétség áll fenn olyan esetben, amikor e hatás más formák révén is elérhető.

17 E bíróság rámutat, hogy a Bíróság a 2018. március 8-i DOCERAM-ítéletben (C-395/16, EU:C:2018:172), amely a formatervezésiminta-jog terén született, a 6/2002 rendelet 8. cikkének (1) bekezdését úgy értelmezte, hogy annak megítélésekor, hogy valamely termék külső jellegzetességei kizárólag a termék műszaki rendeltetésének következményei-e, meg kell vizsgálni, hogy e rendeltetés az egyetlen olyan tényező-e, amely e jellegzetességeket meghatározta, mivel az alternatív formatervezési minták megléte e tekintetben nem releváns.

18 Következésképpen azon kérdést illetően tudakozódik, hogy nem lehet-e hasonló megoldást elfogadni a szerzői jog terén is, olyan esetben, amikor az ilyen védelemben részesíteni kért termék külső megjelenése a 2001/29 irányelv értelmében egy meghatározott műszaki hatás eléréséhez szükséges.

19 E körülmények között a tribunal de commerce de Liège (liège-i kereskedelmi bíróság, Belgium) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni az uniós jogot, különösen [a 2001/29] irányelvet, amely többek között a 2–5. cikkében rögzíti a szerzői jogi jogosultakat megillető különféle kizárólagos jogokat, mint amely kizárja azon művek szerzői jogi védelmét, amelyek formáját szükségképpen az elérni kívánt műszaki hatás határozza meg?

2) Valamely formának a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges jellege megítélése során figyelembe kell-e venni a következő kritériumokat:

– ugyanazon technikai hatás elérését lehetővé tévő más formák létezése;

– az említett hatás elérésére alkalmas forma hatékonysága;

– az állítólagos jogsértő ezen hatás elérésére irányuló szándéka;

– annak ténye, hogy az elérni kívánt műszaki hatást lehetővé tévő eljárás korábban szabadalmi oltalom alatt állt?”

**Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről**

20 Első két kérdésével, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne választ kapni, hogy a 2001/29 irányelv 2–5. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy az ott írt szerzői jogi védelem kiterjed az olyan termékekre is, amelyeknek a formáját, legalábbis részben, az elérni kívánt műszaki hatás szabja meg.

21 A 2001/29 irányelv 2–5. cikke szerint a szerzők védelmet élveznek műveik engedélyük nélküli többszörözésével, nyilvánossághoz közvetítésével és terjesztésével szemben.

22 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a „mű” fogalma két elemből tevődik össze. Egyrészt feltételez egy eredeti művet, amely alkotójának saját szellemi alkotását tükrözi, másrészt megköveteli, hogy ezen alkotás kifejezésre jusson (lásd ebben az értelemben: 2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 29. és 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

23 Ami az első elemet illeti, a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következik, hogy ahhoz, hogy egy művet eredetinek lehessen tekinteni, egyszerre szükséges és elegendő az, hogy az alkotója személyiségét tükrözi, ami annak szabad és kreatív döntéseiben jut kifejezésre (2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

24 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, amennyiben a mű kivitelezését olyan műszaki megfontolások, szabályok vagy más kötöttségek határozták meg, amelyek az alkotói szabadság gyakorlásának nem engedtek teret, e mű nem tekinthető úgy, hogy az ahhoz szükséges eredetiséggel bír, hogy műnek minősülhessen, és ennek következtében szerzői jogi védelemben részesülhessen (lásd ebben az értelemben: 2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

25 A jelen ítélet 22. pontjában hivatkozott második elemet illetően a Bíróság pontosította, hogy a „mű” 2001/29 irányelv szerinti fogalma szükségszerűen magában foglalja a kellő pontossággal és objektivitással azonosítható teljesítmény létét (2019. szeptember 12-i Cofemel ítélet, C-683/17, EU:C:2019:721, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

26 Ebből következik, hogy az eredetiség feltételének eleget tevő mű szerzői jogi védelemben részesülhet akkor is, ha annak kivitelezését műszaki megfontolások vezérelték, amennyiben e kötöttség nem akadályozta a szerzőt abban, hogy személyisége kifejezésre juthasson e tárgyban, szabad és kreatív döntéseinek megnyilvánulása révén.

27 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy az eredetiség kritériumának nem tesznek eleget valamely mű azon elemei, amelyeket kizárólag technikai funkciójuk jellemez, hiszen többek között a WIPO Szerzői Jogi Szerződésének 2. cikkéből az következik, hogy a szerzői jogi védelem nem terjed ki az ötletekre. Ez utóbbiakat szerzői jogi védelemben részesíteni ugyanis azt eredményezné, hogy az ötletek a technikai haladás és az ipari fejlődés rovására monopóliumot élvezhetnének (lásd ebben az értelemben: 2012. március 2-i SAS Institute ítélet, C-406/10, EU:C:2012:259 33. és 40. pont). Márpedig, amikor az említett alkotóelemek kifejeződését a technikai funkciójuk határozza meg, az ötlet megvalósítását szolgáló különböző módok köre olyan korlátozott, hogy az ötlet és a kifejeződés összekeverednek (lásd ebben az értelemben: 2010. december 22-i Bezpečnostní softwarová asociace ítélet, C-393/09, EU:C:2010:816, 48. és 49. pont).

28 Ennélfogva, meg kell vizsgálni, hogy az alapeljárás tárgyát képező összecsukható kerékpár a 2001/29 irányelv által említett védelemben részesíthető művet képezhet-e, megjegyezve, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kérdései nem a jelen ítélet 22. pontjában hivatkozott második elemre vonatkoznak, hiszen e kerékpár kellően pontosan és objektíven azonosíthatónak tűnik, hanem az első elemre.

29 A jelen esetben igaz, hogy az említett kerékpár formája szükségesnek tűnik egy bizonyos műszaki hatás eléréséhez, nevezetesen az arra való alkalmasság eléréséhez, hogy három helyzetbe legyen állítható, amelyek közül az egyik helyzetben a földre támasztható úgy, hogy nem dől el.

30 Ugyanakkor, a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak ellenőrzése, hogy e körülmény ellenére, e kerékpár szellemi alkotás eredményeként létrejött eredeti művet képez-e.

31 E tekintetben, amint arra a jelen ítélet 24., 26. és 27. pontjában emlékeztettünk, nem ez az eset olyankor, amikor valamely mű kivitelezését olyan műszaki megfontolások, szabályok vagy más kötöttségek határozzák meg, amelyek nem engednek teret az alkotói szabadság gyakorlásának, vagy csupán olyan korlátozott mértékben engednek teret annak, hogy az ötlet és a kifejeződés összekeveredik.

32 Még ha fennáll is a választási lehetőség valamely tárgy formáját illetően, ebből még nem lehet arra a következtetésre jutni, hogy az feltétlenül a 2001/29 irányelv értelmében vett „mű” fogalma alá tartozik. Annak eldöntéséhez, hogy valójában ez az eset áll-e fenn, a kérdést előterjesztő bíróság feladata meggyőződni arról, hogy teljesülnek-e a jelen ítélet 22–27. pontjában idézett feltételek.

33 Amennyiben a termék formáját kizárólag a műszaki rendeltetése határozza meg, az említett termék nem képezheti szerzői jogi védelem tárgyát.

34 Ennélfogva, annak megállapításához, hogy az érintett termék szerzői jogi védelem hatálya alá tartozik-e, a kérdést előterjesztő bíróságnak kell eldöntenie, hogy a termék formájának e megválasztásával alkotója eredeti módon fejezte-e ki alkotókészségét, szabad és kreatív döntések meghozatalával, és a terméket úgy alakította-e ki, hogy az a személyiségét tükrözi.

35 Ebben az összefüggésben, mivel kizárólag az érintett termék eredetiségét kell értékelni, más olyan lehetséges formák megléte, amelyek ugyanezen műszaki eredményre vezethetnek, még ha lehetővé is teszi a választási lehetőség fennállásának megállapítását, nem meghatározó azon tényezők értékelésénél, amelyek a szerző választását vezérelték. Hasonlóképp, az állítólagos bitorló szándékának sincs jelentősége ezen értékelést illetően.

36 Ami a valamely olyan korábbi szabadalom meglétét illeti, amelynek az oltalma a jelen esetben már lejárt, valamint ami az ugyanezen műszaki hatást eredményező forma hatékonyságát illeti, azokat csak annyiban kell figyelembe venni, amennyiben ezen elemek alkalmasak azon megfontolások felfedésére, amelyeket az érintett termék formájának megválasztásakor figyelembe vettek.

37 Mindenesetre, hangsúlyozni kell, hogy annak értékelésénél, hogy az alapeljárás tárgyát képező összecsukható kerékpár eredeti alkotásnak minősül-e, és ennélfogva szerzői jogi védelmet élvez-e, a kérdést előterjesztő bíróságnak a jelen ügynek az e tárgy megtervezésekor fennálló összes releváns elemét figyelembe kell vennie, a termék megalkotásán kívüli és azt követő tényezőktől függetlenül.

38 Következésképpen, az előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a 2001/29 irányelv 2–5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az e cikkekben említett szerzői jogi védelem kiterjed az olyan termékre is, amelynek formája, legalábbis részben, valamely műszaki hatás eléréséhez szükséges, amennyiben e termék szellemi alkotás eredményeként létrejövő, eredeti művet képez annyiban, hogy e formán keresztül annak alkotója az alkotókészségét eredeti módon fejezi ki, szabad

és kreatív döntések meghozatalával, és így az említett forma a személyiségét tükrözi, aminek megítélése – az alapeljárás tárgyát képező jogvita releváns elemei összességének figyelembevételével – a nemzeti bíróság feladata.

## A költségekről

39 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

**Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2–5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az e cikkekben említett szerzői jogi védelem kiterjed az olyan termékre is, amelynek formája, legalábbis részben, valamely műszaki hatás eléréséhez szükséges, amennyiben e termék szellemi alkotás eredményeként létrejövő, eredeti művet képez annyiban, hogy e formán keresztül annak alkotója az alkotókészségét eredeti módon fejezi ki, szabad és kreatív döntések meghozatalával, és így az említett forma a személyiségét tükrözi, aminek megítélése – az alapeljárás tárgyát képező jogvita releváns elemei összességének figyelembevételével – a nemzeti bíróság feladata.**

Aláírások